

Š i f r a k a n d i d a t a :

--

Državni izpitni center

M 1 6 1 5 3 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

FILOZOFIJA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Komentar besedila

Torek, 31. maj 2016 / 90 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva konceptna lista in dva ocenjevalna obrazca.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati naloge, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca). Svojo šifro vpišite tudi na konceptna lista.

Izpitna pola vsebuje 4 filozofska besedila, od katerih izberite eno in napišite komentar, ki naj obsega najmanj 600 besed. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 22.

V preglednici z "x" zaznamujte, komentar katerega filozofskega besedila naj ocenjevalec oceni. Če tega ne boste storili, bo ocenil prvi komentar, ki ste ga pisali.

1.	2.	3.	4.

Pišite v **izpitno polo** z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom. Pred komentar prepisite avtorja besedila in naslov dela, ki ste ga izbrali. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napačno besedo ali poved prečrtajte in jo zapišite na novo. Nečitljivo besedilo bo ocenjeno z 0 točkami. Osnutek komentarja pišite na konceptna lista. Osnutek se ne upošteva pri ocenjevanju.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni.

M 1 6 1 5 3 1 1 1 0 3

Prazna stran

OBRNITE LIST.

1. Platon: Država

Prevod Jožeta Košarja

»Znano nam je,« sem rekel, »da vsako seme in vsaka klica živalskega in rastlinskega izvora toliko bolj zaostajata v razvoju, kolikor močnejši sta, če nimata na voljo ustrezne hrane, časa in tal. Slabo je v večjem nasprotju z dobrim kakor s tistim, kar ni več dobro.«

»Vsekakor.«

»Potemtakem se ne da zanikati: plemenita narava trpi bolj zaradi neprimerne hrane kakor nepomembna narava.«

»Ne, tega ni moč zanikati.«

»Potemtakem, dragi Adeimant,« sem nadaljeval, »lahko trdimo: najplemenitejše duše postanejo najslabše, če so deležne slabe vzgoje.«

(Vir: Platon: Država. Prevod Jože Košar. Založba Mihelač, Ljubljana 1995, 6. knjiga, str. 183.)

NAVODILA ZA PISANJE KOMENTARJA

V navedenem odlomku Sokrat odgovarja na Adejmantov očitek, da so filozofi, ki bi morali vladati polisu, pokvarjeni. Odlomka ne obnavljajte, temveč napišite o njem enovit komentar v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. Vanj vključite razlago, kako pride do pokvarjenosti filozofov, kaj to pomeni za polis, in pojasnite, kakšna je po Platonu pravilna vzgoja bodočih vladarjev in kakšen polis izhaja iz te vzgoje. Vse skupaj umestite v širši kontekst besedila.

Prevod Gorazda Kocijančiča

»Znano nam je,« sem rekel, »da vsakemu semenu ali poganjku, med (rastlinami) na zemlji ali živimi bitji, toliko bolj manjka to, kar mu gre, če ne dobi hrane, ki je zanj primerna, letnega časa in tal, kolikor močnejši je. Slabo je namreč bolj nasprotno dobremu kot tistemu, kar ni dobro.«

»Vsekakor.«

»Potemtakem je smiselno, da najboljša narava zaradi hrane, ki ji je bolj tuja, utrpi večjo škodo od ničvredne narave.«

»Smiselno.«

»Potemtakem, Adejmant, trdiva,« sem nadaljeval, »da duše, ki so po naravi najbolj nadarjene, postanejo izredno slabe, če so deležne slabe vzgoje.«

(Vir: Platon: Država. Prevod Gorazd Kocijančič. Mohorjeva družba, Celje 2004, 6. knjiga, 491d–e.)

NAVODILA ZA PISANJE KOMENTARJA

V navedenem odlomku Sokrat odgovarja na Adejmantov očitek, da so filozofi, ki bi morali vladati polisu, pokvarjeni. Odlomka ne obnavljajte, temveč napišite o njem enovit komentar v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. Vanj vključite razlago, kako pride do pokvarjenosti filozofov, kaj to pomeni za polis, in pojasnite, kakšna je po Platonu pravilna vzgoja bodočih vladarjev in kakšen polis izhaja iz te vzgoje. Vse skupaj umestite v širši kontekst besedila.

2. Aristotel: Nikomahova etika

Dalje. Po našem prepričanju je s srečnostjo združeno tudi uživanje. Vsekakor je dejavnost v skladu z modrostjo tista, ki more izmed vseh dejavnosti, kar jih je v skladu z vrlino, nuditi najslajše uživanje. In filozofija lahko – po splošnem mnenju – nudi zares čudovite užitke, tako v pogledu neskajljenosti kot v pogledu dolgotrajnosti. In povsem razumljivo je, da je uživanje modrosti slajše kot pa zgolj iskanje poti do nje.

(Vir: Aristoteles: Nikomahova etika. Prevod Kajetan Gantar. Slovenska matica, Ljubljana 1994, 10. knjiga, str. 315.)

NAVODILA ZA PISANJE KOMENTARJA

V navedenem odlomku Aristotel obravnava povezave srečnosti in užitka. Napišite o njem enovit komentar v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg 600 besed. Odlomka ne obnavljajte, temveč opišite, kakšno vlogo ima uživanje v dobrem življenju in najvišjem dobru. Razlago Aristotelovega pojmovanja najvišjega dobra in srečnosti umestite v celoto njegove etike. Ob tem pojasnite, kako mora človek delovati in živeti, da bo njegovo življenje srečno. Vse skupaj umestite v širši kontekst besedila.

3. Descartes: Meditacije

Kaj pa naj rečem o duhu in o samem sebi, saj za zdaj ne dopuščam, da bi bilo v meni še kaj drugega razen duha? Jaz, ki si mislim, da tako razločno dojemam ta vosek, mar jaz ne spoznavam samega sebe ne le mnogo bolj resnično, mnogo bolj gotovo, temveč tudi mnogo bolj razločno in razvidno? Zakaj če iz tega, da vidim vosek, sodim, da vosek biva, tedaj prav iz tega, da vidim vosek, še bolj razvidno sledi, da bivam jaz sam. Mogoče je namreč, da to, kar vidim, v resnici ni vosek, mogoče je, da še oči nimam, s katerimi bi gledal; ni pa mogoče, da bi jaz, ki mislim, ne bil nekaj, medtem ko vendar gledam ali (in to mi zaenkrat ni nič drugega) mislim, da gledam. In podobno: če sodim, da vosek je, ker se ga dotikam, iz tega sledi prav isto, namreč da sem; in če tako sodim iz katerega koli drugega razloga, spet isto. Ravno to, kar zapažam o vosku, pa smem povezati z vsemi drugimi rečmi zunaj mene. Dalje: če se je zdela zaznava voska bolj razločna, potem ko sem ga spoznal, ne le ogledu in otipu, temveč po celi vrsti vzrokov, koliko bolj razločno – tako bo treba priznati – poznam samega sebe, saj vendar vsi razlogi, ki lahko pripomorejo k spoznavi voska ali katerega koli drugega telesa, še toliko bolj potrjujejo naravo mojega duha.

(Vir: Descartes, R.: Meditacije. Prevod Primož Simoniti. Slovenska matica, Ljubljana 1988, 2. meditacija, str. 63–64.)

NAVODILA ZA PISANJE KOMENTARJA

V navedenem odlomku Descartes obravnava problematiko spoznavanja teles in duha. Odlomka ne obnavljajte, temveč napišite o njem enovit komentar v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. V svojo razlago vključite, kako Descartes pojmuje merilo »razločno in razvidno« in kako razlikuje med razvidnostjo bivanja telesa in bivanja duha. Razložite tudi, kako opredeli telo in duha, ter vse skupaj umestite v širši kontekst besedila.

4. Nietzsche: H genealogiji morale

Ressentiment imenitnega človeka samega, če se pri njem pojavi, se namreč izpolni in izčrpa v takojšnji reakciji; in zato ne *zastruplja*: po drugi strani pa se v nešteti primerih sploh ne pojavi, v tistih, v katerih je pri šibkih in nemočnih neizbežen. Znamenje močnih, polnih natur, v katerih obstaja presežek plastične, posnemajoče, ozdravitvene moči kot tudi moči pozabljanja, je, da dolgo ne znajo jemati zares svojih sovražnikov, svojih nezgod, svojih *pregreh* ... Takšen človek se na mah otrese mnoge golazni, ki se v druge zagrebe; samo tu je še možna pristna »*ljubezen* do svojih sovražnikov«, pod predpostavko, da je sploh kje možna. Koliko spoštovanja le ima imeniten človek do svojih sovražnikov!

(Vir: Nietzsche, F.: H genealogiji morale. Prevod Teo Bizjak. Slovenska matica, Ljubljana 1998, 1. razprava, str. 229.)

NAVODILA ZA PISANJE KOMENTARJA

V navedenem odlomku Nietzsche obravnava ressentiment imenitnega človeka. Odlomka ne obnavljajte, temveč napišite o njem enovit komentar v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. V svojo razlago vključite, kako Nietzsche pojasni ressentiment in kako ga doživljajo močni, kako šibki, ter tudi, kakšno vlogo ima ressentiment pri oblikovanju tradicionalne zahodne morale. Vse skupaj umestite v širši kontekst besedila.

A series of horizontal lines for writing, spanning the width of the page.

Prazna stran